

ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ: ЗМІНИ У ПРАВОВОМУ ПОЛОЖЕННІ

Алла Олександрівна ГОРДЕЮК,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Національного аерокосмічного
університету ім. М. С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Питання інтелектуальної власності є край актуальними у сучасному суспільстві та державі, тому що досягнення у цій сфері сприяють розвитку науково-технічного прогресу, особливо це стосується новацій у сфері промислової власності. Однак деякі негативні явища значною мірою перешкоджали позитивній динаміці у зазначеній сфері, зокрема це стосується так званого «патентного тролінгу», що розглядається як прояв недобросовісної конкуренції у господарському обороті та демпінгування прав інтелектуальної власності і законних інтересів творців та інших правовласників у сфері інтелектуальної власності. У більшому ступені патентні тролі зловживали правами інтелектуальної власності зокрема щодо такого об'єкту патентного права як промисловий зразок. Его патентування не передбачало значних затрат часу та ускладнень у силу формального характеру експертизи щодо нього. Таким чином законодавець врахував наявність певних прогалин у законі України «Про промислові зразки», який фахівці визначали одним із патентних законів у державі, та вирішив ввести в нього та в інші нормативні акти у сфері права інтелектуальної власності значні зміни. Важливо зазначити, що зміни у законодавстві з інтелектуальної власності є етапом у процесі імплементації Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом у вітчизняне законодавство.

Отже, від 16.08.2020 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення охорони і захисту прав на торговельні марки і промислові зразки та боротьби з патентними зловживаннями». Цим нормативним актом було встановлено нові вимоги до реєстрації промислових зразків, запроваджено охорону незареєстрованих промислових зразків, адміністративну процедуру визнання прав недійсними («post-grand opposition»), визначені новий додатковий критерій їх охороноздатності, внесені зміни у перелік об'єктів, які не можуть отримати правову охорону як промислові зразки та змінені строки охорони промислового зразку як об'єкту права інтелектуальної власності тощо [1].

Так відповідно до Розділ IV Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» (далі – Закон) за редакцією цього Закону № 815-IX від 21.07.2020 визначені зміни щодо порядку його реєстрації. Зокрема на сьогодні йдеться про його реєстрацію, а не патентування, заявка на реєстрацію може подаватися не тільки у паперовій, а також в електронній формі (п. 1 ст. 11 Закону), тобто електронне діловодство закріплено вже на рівні закону. Також заявка на реєстрацію промислового зразку може стосувати-

ся одного або кількох промислових зразків (тобто закон дозволяє подавати множинну заявку для реєстрації декількох промислових зразків, але за дотриманням певних умов: кількість заявлених на реєстрацію промислових зразків не перевищує 100 штук; промислові зразки належать до одного і того ж класу Міжнародної класифікації промислових зразків; заявник для кожного промислового зразка є однією і тією ж особою; кожен промисловий зразок має одного і того ж автора) (п. 3 ст. 11 Закону). За результатами реєстрації національним органом зі інтелектуальної власності (НОІВ) видається свідоцтво як охоронний документ, а не патент (п. 5 ст. 5, ст. 18 Закону) та інші зміни [2].

В оновленому Законі встановлюються нові критерії охороноздатності, на додаток до новизни вимагається ще індивідуальний характер промислового зразку, тобто він має індивідуальний характер, якщо загальне враження, яке він справляє на інформованого користувача, відрізняється від загального враження, яке справляє на такого користувача будь-який інший промисловий зразок, доведений до загального відома до дати подання заявки на реєстрацію або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Під час оцінки індивідуального характеру береться до уваги ступень свободи автора під час створення промислового зразку (ст. 6 Закону) [2].

Зазнав уточнень перелік об'єктів, які не можуть отримати правову охорону як промислові зразки, а саме на сьогодні це: об'єкти нестійкої форми з рідких, газоподібних, сипких або подібних до них речовин тощо; результат інтелектуальної творчої діяльності в галузі художнього конструювання, втілений або застосований у виборі, що є частиною складеного виробу та є невидимим під час звичайного використання виробу; ознаки зовнішнього вигляду виробу, зумовлені виключно його технічними функціями; ознаки зовнішнього вигляду виробу, розмір та форма якого мають бути точно відтворені для того, щоб один виріб був механічно з'єднаний з іншим виробом або розташований у середині, навколо чи навпроти іншого виробу таким чином, щоб кожен виріб міг виконувати свою функцію (п. 3 ст. 5 Закону) [2].

Новелою Закону також є незареєстрований промисловий зразок, він може охоронятися без реєстрації, однак при цьому має відповідати критеріям охороноздатності. Правова охорона незареєстрованого промислового зразку розпочинається від дати його доведення до загального відома (п. 4 ст. 5 Закону).

Щодо строків охорони у Законі також суттєво змінено норму, тепер строк охорони зареєстрованого промислового зразка складає п'ять років від дати подання заявки. Цей строк може бути пролонгований, однак загальний строк охорони не може бути більше 25 років. Для незареєстрованого промислового зразка також встановлений строк правової охорони. Який становить три роки від дати його доведення до загального відома на території України (пункти 5, 6 ст. 5. Закону) [2].

Слід зазначити, що новели у Законі тягнуть за собою зміни у класифікації об'єктів права інтелектуальної власності. Промисловий зразок, з урахуванням певних зазначених змін, не логічна відносити до об'єктів патентного права. Більш коректним буде визначити його на сьогодні у групі нетрадиційних об'єктів права промислової власності поряд з комерційною та-

емницею, раціоналізаторською пропозицією, науковим відкриттям, топологією інтегральних мікросхем. Зазначені об'єкти відрізняються особливим правовим регулюванням, що не дозволяє позиціонувати їх як об'єкти, які можна об'єднати у системі права промислової власності за схожими характеризуючими ознаками в окремий субінститут, тому науковці пропонують вживати щодо них такий термін як «нетрадиційні».

Виходячи з вищенаведеного, можна сподіватися, що істотні зміни у правовому положенні промислових зразків як об'єктів права інтелектуальної власності, на практиці будуть ефективно сприяти покращенню механізму охорони та захисту прав на них.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення охорони і захисту прав на торговельні марки і промислові зразки та боротьби з патентними зловживаннями : Закон України від 21.07.2020 № 815-IX.

2. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. ст. 34 (Редакція від 14.10.2020 р.)